

Risale-i Nur'da; Tevhid

İnsanlık tarihi boyunca yaşanan en önemli gerçeklerden biri “öğrenmek” fiili olsa gerek. “Tanımak”, “bilmek” gibi kavramları da içinde alan ve nihayetinde “sevmek” fiilini hedefleyen “öğrenmek” daha ana rahminde iken başlayan bir vetire.

Ultrasonda eli ağzında iken görüntülenen bebekler doğdukları anda en gerekli olan emme fiilini, ciğerlerine çekip çekip tekrar çıkardıkları rahim içi sıvı olan “amniyöz mayii” ile soluma fiilini öğreniyorlar. İki-üç yaşlarında olmasına rağmen hâlâ ellerini emen çocukların bu kötü alışkanlığı, aslında ana rahmindeki eski bir alışkanlık. Hazret-i Adem’e eşyanın öğretilmesi ile başlayan “öğrenmek” fiili beşerin ayrılmaz bir parçası haline dönüşmüş. Her insan ömrünü öğrenmek, tanımak, bilmekle şekillendiriyor. “İyiye kötüyü ayırt etmek”, “bir meslek öğrenmek”, “yol-yordam öğrenmek” gibi fiillerin dünyaya bakan yönü ile anlamı ön plana çıkarıldığında bunlar ve hayatımızın her safhasında, çok küçük zaman dilimlerinde yüzleştığımız “öğrenmek” fiilleri Hazret-i Adem’in “eşyayı öğrenmesi” fiilinden çok uzakta kalıyor.

Tanımak, bilmek, öğrenmek gibi manaların niha i hedefi “marifet”, yani “marifetullah”, açılmış ifadesi ile “Allah’ı tanımak”, “O’nu bilmek”, “O’nu öğrenmek” olmalı. Aksi takdirde varlıklarla O’nu “birleştirmek”, “birlemek” yani “tevhid” mümkün olmuyor. Bir tarafta, “üçlemeye” yani “teslis”e karşı çıkarken, diğer taraftan “milyarlarca, trilyonlarca” ya da “varlıklar adedince ilahlar kabul etme” tehlikesi ile yüz yüze geliyor, insan. Bir tarafta “varlıklar”, “Yaratıcı”dan bağımsız bir şekilde ele alınırken; diğer tarafta bütün alemin bir yaratıcısı olması gerektiği düşüncesi, gerçek bir bütünlük, varlıklar ve Yaratıcı’nın bağlantılı şekilde ede alındığı bir bakış açısı mümkün olmuyor. Tanıdığımız ve ulaşamadığımız için tanımadığımız sıfatlar adedince özellikleri ve güzellikleri olan varlıkları lisanı ile bize tanıtılan bir “ilah”, bizden uzaklarda, semâda, ulaşamadığımız bir yere taşıyor. Oysa O kalbimizde olduğunu bize bildiriyor, muhabbet merkezimizde bize ulaşıyor, her olayda bizi sevdiğini ifade ediyor. Bu durumda bizim tavrımız da “O’na yönelmek”, O’nu sevmek” olmalı. Kainatın harcı olan muhabbet, O’nun en gözde mahlûkuna “Habibullah” ismini veren muhabbet ise ancak, “O’nu gerçek anlamı ile tanımak”la mümkün oluyor. Sevmek için tanımak ve bilmek lazım.

Şöyle bir düşünelim, gerçekten sevdiğimiz, can dostlarımız, dava arkadaşlarımızdan hangisini tanımadan sevdik? Tanımakla sevmek, tanımanın boyutu ile artan muhabbet, günlük yaşantımızın en önemli özelliklerinden. En sevdiğimiz arkadaşlarımız bütün huylarını bildiğimiz, zevklerinden haberdar olduğumuz ve yanında iken ne yapacağını kestirememekten kaynaklanan bir ürkekliği yaşamadığımız ve mesafe koyma ihtiyacı hissetmediğimiz arkadaşlarımız değil midir? Tanımak ve sevmek arasındaki o ince sırrı bu anlarda yaşarız aslında. İsmen tanıdığımız, sadece “öyle biri

var” diye haberdar olduğumuz kişilerle kalpler arasında belirgin bir etkileşim olmaz. O şahısta var olan ve sevilmesine vesile olacak pek çok sıfatı, bizim alemimize ulaşmaz.

Bütün varlık verileri, kainattaki güzellikler, çevremizi saran ahenk ortaya koymaktadır ki, kainatın, varlıkların ettikleri “marifetullah”, niha i noktası ise “muhabbetullah”tır. Bu ise ancak gerçek tevhid ile mümkün olur. Bediüzzaman’ın “Tevhid-i âmi ve zahiri” olarak ifade ettiği, “Cenâb-ı Hak vardır, birdir, eşi ve ortağı yoktur, bütün varlıklar, bu kainat onundur.” gibi bir tevhid anlayışı “öyle biri vardır” düzeyinde bir marifet olduğu için muhabbete dönüşmesinde ciddi sıkıntılar yaşanacak bir tevhid anlayışıdır. “Tevhid-i hakiki”, yani gerçek tevhid ise karşılaştığı her şeyde O’nun terbiyesini, O’nun Kudret elini görmek, O’nun isim ve sıfatlarına yol bulmaktır. Gerçek anlamı ile tanınıp varlıklar-Yaratıcı bağlantısı kurulduğunda hiçbir varlığın onun yardımcısı olmadığı, hiçbir işte ortağı bulunmadığı sonucu ortaya çıkar ve gerçek “Uluhiyet” ve “Rububiyet” manaları belirginleşir.

Bu durumda her şey O’nu anlatır, O’nu tanıtır, O’nu bildirir ve O’nu sevdirebilir. İyi-kötü, büyük-küçük, güzel-çirkin, her şey... bizzat veya dolaylı olarak O’na muhabbete vesile olur. Kainat, Sevgili’nin buketine dönüşür, yani her şey “Bir”leşir, “Bir”i ifade eder ve bütünleşir, şeffaflaşır. Gerçek anlamı ile “birleme” yaşanır, kesret ortadan kalkar. Sonsuz bir alemde, milyarlarca galaksinin ortasında esamesi okunmayacak bir dünyada cesedinin yeri hiç hükmünde olan insana “Kainat Buketi”ni uzatıp kendini sevdirmek isteyen Yaratıcı’yı tanımak, O’nu tanıyıp “Bir” olduğunu anlamak ve O’nu sevmek, tarif edilmez bir güzellik olmalı.